

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

05 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte: Toma Nadejda,

Judecătorii: Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion și Boico Victor,

judecând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Sîrbu Lilia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 31 mai 2022, în cauza penală în privința lui

Nacov Maxim XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în r-nul XXXXX, s.
XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 30.12.2021 – 17.02.2022;

Instanța de apel: 11.05.2022 – 31.05.2022;

Instanța de recurs: 03.08.2022 – 05.12.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Cimișlia (sediul Leova) din 17 februarie 2022, a fost încetat procesul penal de învinuire a lui Nacov Maxim de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, în temeiul art.1, 2 al Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței a Republicii Moldova.

2. Pentru pronunțarea sentinței instanța a constatat că, la data de 21.06.2021, aproximativ la ora 18:30, aflându-se în stradă, în s.Tomaiul Nou, r-nul Leova, în urma unui conflict cu cet.Barba Nicole XXXXX, din intenții huliganice, încălcând ordinea publică, însoțită de aplicarea violenței asupra persoanelor precum și acțiunile care, prin conținutul lor se deosebesc printr-o obraznicie deosebită, lezând normele de drept și morale de comportare în societate, care asigură securitatea personală a cetățenilor, a aplicat o lovitură cu pumnul în zona pieptului și o lovitură cu pumnul în față lui Barba Nicolae XXXXX, cauzând, astfel, părții vătămate Barba Nicolae XXXXX, conform

raportului de expertiză nr.202113D0313 din 22.10.2021- edem al buzelor, excoziații ale buzei inferioare. Leziunile menționate nu generează dereglarea sănătății și se califică drept vătămare corporală neînsemnată.

Astfel acțiunile inculpatului Nacov Maxim au fost încadrate în baza art. 287 alin. (1) Cod penal, *huliganismul, adică acțiuni intenționate care încalcă ordinea publică, precum și acțiunile care, prin conținutul lor se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor.*

3. Procurorul a contestat sentința cu apel, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Nacov Maxim să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 600 unități convenționale, cu eliberarea de executarea a pedepsei penale în legătură cu aplicarea în privința inculpatului Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței a Republicii Moldova.

În motivarea apelului s-a invocat că, a fost incorect încetat procesul penal în temeiul amnistiei. În acest context, partea acuzării a precizat că aplicarea amnistiei nu constituie temei de reabilitare a persoanei, inculpatul urmând a fi recunoscut vinovat de comiterea faptei imputate, sau ca excepție, a faptei prejudiciabile elementele cărei au fost identificate de către instanța de judecată.

A fost reținut că, Codul de procedură penală, identifică doar sentințe de condamnare- art.389 Codul de procedură penală; sentințe de achitare- art.390 Codul de procedură penală; sentințe de încetare- 391 Codul de procedură penală.

Totodată, s-a menționat că ignorând cazurile de adoptare a sentinței de achitare, emiterea căroră poate avea loc inclusiv și în cazul solicitării aplicării amnistiei, una din soluțiile care poate fi adoptată la finalizarea examinării cauzei în cazul aplicării Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței a Republicii Moldova, reprezintă sentința de condamnare, acest fapt fiind expres prevăzut la art. 398 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

Cu referire la încetarea a procesului pe motivul intervenirii amnistiei, partea acuzării a indicat că această nu se regăsește în conținutul art.391 Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 31 mai 2022, a fost admis apelul , casată sentința primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanța prin care procesul

penal în privința lui Nacov Maxim a fost încetat în temeiul Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței a Republicii Moldova.

4.1 Pentru pronunțarea soluției date instanța de apel a reținut că, toate argumentele invocate de către procuror în apelul se rezumă la faptul că, în pofida adoptării de către legiuitor a unui act de amnistie, este necesară pronunțarea unei sentințe de încetare, ci a unei sentințe de condamnare în temeiul art.389 alin.(4), pct.2) Cod de procedură penală.

Colegiul judiciar a accentuat asupra faptului că, emiterea unei sentințe de încetare a procesului în temeiul unui act de amnistie nu constituie un temei pentru reabilitarea inculpatului, dar acest fapt de asemenea nu înseamnă că aceasta atrage și o sentința de condamnare.

În argumentarea soluției pronunțate, instanța de apel a indicat că, legea cu privire la amnistie poate fi aplicată atât pentru înlăturarea răspunderii penale, cât și pentru înlăturarea pedepsei penale, în timp ce dreptul de alegere este acordat bănuiților, învinuiților și inculpaților, și numai în privința unei persoane care nu este de acord cu încetarea procesului penal în conformitate cu alin.(1)-(3) ale art. 2 din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței a Republicii Moldova nr.243 din 24.12.2021, instanța poate hotărî, la adoptarea sentinței încetarea procesului penal, dacă în urma cercetării judecătorești s-a confirmat vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii. În acest caz, sunt aplicabile prevederile art. 389 alin. (4) pct.2 Cod de procedură penală invocate de către apelant, iar dacă inculpatul își exprimă consimțământul la aplicarea actului de amnistie, prin depunerea unei cereri corespunzătoare, procesul urmează a fi încetat atât în cadrul ședinței preliminare, cât și în cadrul cercetării judecătorești în conformitate cu actul de amnistie și cu prevederile Codului de procedura penală.

În acest context, instanța de apel a menționat că , Codul de procedură penală, direct interzice numirea și examinarea cauzei în fond, și emiterea unei sentințe de condamnare în cazurile în care există motive de încetare a procesului, inclusiv în baza unui act de amnistie. Consecințele rezultate din aplicarea amnistiei înlătură răspunderea penală, pedeapsa, sau după caz, alte consecințe ale condamnării, pentru acțiunile săvârșite înainte de apariția actului de grațiere. Amnistia are un caracter mixt, bazându-se doar pe in rem (în legătură cu anumite infracțiuni) și in person (în privința persoanelor care îndeplinesc cerințele legii).

În baza celor expuse, rezultă că pe parcursul judecării cauzei, în orice stadiu, inculpatul are dreptul de a-și exercita prezumția de nevinovăție, prin acordul scris, să ceară încetarea urmăririi penale împotriva sa în temeiul art. 2 din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea

independenței a Republicii Moldova nr.243 din 24.12.2021 și evitarea condamnării, adică a unei condamnări și a consecințelor negative asociate acesteia. Cererea poate fi înaintată de către inculpat atât la ședința preliminară, cât și după numirea cauzei spre examinare, precum și la înaintarea apelului prevăzut în scopul efectuării unei noi judecări a laturii de fapt și de drept a cauzei (art.400 alin.(1) Cod de procedură penală), în care persoana implicată în cauză își păstrează calitatea de inculpat (art.65 alin.(3) pct.1) și art.466 Cod de procedură penală).

În opinia instanței de apel, prima instanța a acceptat cererea inculpatului Nacov Maxim privind examinarea cauzei în baza art.364¹ Cod de procedură penală, în procedura simplificată, necătând la faptul că inculpatul Nacov Maxim a înaintat cerere cu privire la aplicarea actului de amnistie în privința sa, instanța de fond contrar prevederilor art.art.275, 332, 352, 391 Cod de procedură penală, a purces la cercetarea probelor anexate la materialele cauzei, fapt inadmisibil în prezenta speță.

5. Procurorul, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicitând casarea acesteia și trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului ordinar acuzarea indică că, soluția care putea a fi adoptată la finalizarea examinării cauzei nominalizate, o reprezintă sentința de condamnare, acest fapt fiind expres prevăzut la art.389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal.

Cât privește adoptarea unei sentințe de încetare a procesului pe motivul intervenirii amnistiei, invocă faptul că aplicarea amnistiei cu emiterea unei hotărâri de încetare a procesului penal nu se regăsește în conținutul art.391 Cod de procedură penală.

În acest context a susținut că, adoptând o soluție de încetare a procesului penal instanța de judecată nu poate determina și constata din punct de vedere juridic corespunderea exactă între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de către inculpat și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală, fapt ce contravine prevederilor art. 107 Cod penal, 285 alin.(2), 275 pct,4) Cod de procedură penală și Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței a Republicii Moldova.

Prin urmare, emiterea unei hotărâri de încetare a procesului penal pe motivul aplicării amnistiei este exclusă și de prevederile art. 107 alin.(1) Cod penal, care stabilesc că amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea pedepsei, astfel, pe caz urma să fie constată vinovăția lui Nacov Maxim în comiterea faptei

incriminate cu absolvirea de la executarea pedepsei, fapt care nu era posibil în cazul încetării procesului penal.

Așadar, evidențiază partea acuzării că, o hotărâre judecătorească de aplicare a amnistiei nu constituie temei de reabilitare a persoanei (art.285 alin. (2), 274 pct.4) Cod de procedură penală), amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, în ordinea art.389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală, pe caz urmând a fi adoptată o hotărâre de condamnare cu liberarea lui Nacov Maxim de pedeapsa penală.

Astfel, reiterează faptul că, prima instanța a admis cererea inculpatului privind examinarea cauzei conform procedurii prevăzute de art.364/1 Cod de procedură penală, corect a examinat probele, le-a apreciat și a stabilit în partea descriptivă a sentinței vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii îi incriminate, însă greșit a încetat procesul penal în legătura cu amnistia, pe când trebuia să-l elibereze pe inculpatului de la executarea pedepsei în legătură cu amnistia. La rîndul său, instanța de apel greșit a constatat că în cazul cercetat procesul penal urmează a fi încetat fără ca subiectul probării să fie supus analizării și fără stabilirea vinovăției inculpatului, or amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, în ordinea art.389 alin.(4) pct.2) Cod de procedură penală.

Raportând la caz cele consemnate mai sus, acuzarea consideră că instanța de apel greșit și neîntemeiat a încetat procesul penal în legătură cu aplicarea Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței a Republicii Moldova nr.243 din 24.12.2021.

6. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarată în speță, aceasta se bazează pe temeiul pentru recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6)

Cod de procedură penală, potrivit căruia, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când 6) *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

În conformitate cu prevederile art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță.

În corespundere cu art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit practicii judiciare constante, la întocmirea ei, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art. 394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute în art. 385 Cod de procedură penală, în aceeași consecutivitate.

Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Colegiul penal lărgit atestă că aceste norme procesuale, deși sunt obligatorii, nu au fost respectate pe deplin de către instanța de apel la judecarea cauzei, din considerentele ce urmează a fi descrise.

După cum rezultă din materialele cauzei, prin sentința primei instanțe, a fost încetat procesul penal în privința lui Nacov Maxim intentat în baza art. 287 alin. (1) Cod penal, în temeiul art. 1, 2 al Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Fiind investită cu judecarea apelului depus de partea acuzării, instanța de apel a casat sentința primei instanțe, și pronunțând o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, a încetat procesul penal în privința lui Nacov Maxim, în temeiul art. 2 al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în vigoare din 31.12.2021.

Așadar, analizând decizia contestată, Colegiul penal lărgit constată că de fapt motivarea soluției instanței de apel este una neclară, or, potrivit prevederilor legislației procesuale și practicii judiciare, hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea.

În acest sens, Colegiul penal lărgit precizează că deși în descriptivul deciziei instanța de apel a făcut referire la prevederile art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, art. 107 Cod penal, totuși în partea dispozitivă a deciziei, instanța de apel a adoptat soluția potrivit căreia „..... se încetează procesul penal în privința lui Nacov Maxim, în temeiul art. 2 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în vigoare din 31 decembrie 2021”.

Însă, sub acest aspect Colegiul penal lărgit consideră că soluția instanței de apel, contravine normelor penale și celor de procedură penală, precum și practicii judiciare constante.

Potrivit art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Colegiul penal lărgit precizează, că în speță instanța de apel urma să adopte și să pronunțe o hotărâre în conformitate cu prevederile art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit cărora sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal, deoarece adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal conform art. 391 Cod de procedură penală, este posibilă doar la faza punerii pe rol a cauzei (art. 345 Cod de procedură penală coroborat cu art. 350 Cod de procedură penală), în celelalte cazuri, hotărârea se adoptă în baza art. 389-390 Cod de procedură penală.

Totodată, Colegiul penal menționează că, instanța de apel nu a verificat etapa procedurală la care se afla dosarul la momentul solicitării de către inculpatul aplicării amnistiei, or potrivit procesului-verbal a ședinței de judecată (f.d. 112 vol.I) se atestă că etapa ședinței preliminare a fost depășită.

Mai mult, instanța de recurs menționează că legiuitorul în prevederile art. 391 Cod de procedură penală (sentința de încetare a procesului penal), nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, ca de altfel și al prescripției.

Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (art. 332 alin. (5), 384 Cod de procedură penală), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele

prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Reieșind din cele evidențiate supra, Colegiul penal lărgit conchide că motivarea neclară efectuată de instanța de apel prin care a aplicat în privința inculpatului Nacov Maxim, Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în vigoare din 31 decembrie 2021, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei, în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală, argumentând clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele expuse supra.

7. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Se admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, Sîrbu Lilia, se casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 31 mai 2022, în cauza penală în privința lui **Nacov Maxim** XXXXXși se dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **27 ianuarie 2023.**

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion

Boico Victor